

Παγκόσμιο Δίκτυο Δράσης Κοινωνικών Λειτουργιών - Swan-international

Διακήρυξη για την καταπίεση των τρανς ατόμων, την Αλληλεγγύη και την Κοινωνική Εργασία

Αντιμέτωπες με μια σειρά από βαθιές αλληλένδετες κρίσεις –την πανδημία του Covid, την κλιματική αλλαγή, την απειλή της οικονομικής ύφεσης– οι κυρίαρχες τάξεις σε όλο τον κόσμο καταφεύγουν στη διαχρονική τους τακτική· θέτουν δηλαδή τις καταπιεσμένες ομάδες στον ρόλο του “αποδιοπομπαίου τράγου” ώστε να αποσπάσουν την προσοχή του κόσμου από τα προβλήματα που δημιουργούν οι αποτυχίες του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού.

Μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, και την έναρξη του λεγόμενου «Πολέμου κατά της Τρομοκρατίας», βασικά θύματα της τακτικής της δημιουργίας του “αποδιοπομπαίου τράγου” ήταν οι μουσουλμανικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο, με την Ισλαμοφοβία να χρησιμοποιείται για να διχάζει και να εξουσιάζει τους ανθρώπους της εργατικής τάξης που υπέφεραν από τις κρίσεις αυτές.

Ωστόσο, ολοένα και περισσότερο, δαιμονοποιούνται και οι ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. Για παράδειγμα, τον Ιανουάριο του 2021 στην Ινδονησία, δύο γκέι άνδρες μαστιγώθηκαν δημόσια από την αστυνομία όταν ένας όχλος «αυτόκλητων τιμωρών» φέρεται να τους βρήκε να κάνουν σεξ και τους παρέδωσε στις αρχές. Στην Ουγγαρία, η ακροδεξιά κυβέρνηση του Βίκτορ Όρμπαν ψήφισε νόμο που απαγορεύει κάθε απεικόνιση της ομοφυλοφιλίας στη σχολική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, τις ταινίες και τις διαφημίσεις. Ο πρόεδρος της Βραζιλίας Ζαΐρ Μπολσονάρο αναφέρει ότι θα προτιμούσε να σκοτωνόταν ένας γκέι γιός του σε τροχαίο, παρά να ζήσει με έναν άνδρα στο πλευρό του. Στην Ελλάδα - μόνο κατά τη διάρκεια του 2020 - τα 30 από τα 107 καταγεγραμμένα περιστατικά ρατσιστικής βίας, αφορούσαν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα (Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, 2021). Και στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα έχουν περιγράψει «ένα κλίμα φόβου», με τις επιθέσεις σε ομοφυλόφιλους και τα εγκλήματα μίσους να αυξάνονται χρόνο με το χρόνο (*Guardian*, 30 August, 2021).

Παράλληλα, ένα σημαντικό μέρος της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας -τα τρανς άτομα- υφίσταται στοχευμένη δαιμονοποίηση και κακοποίηση. Μία από τις πρώτες ενέργειες του Ντόναλντ Τραμπ μετά την εκλογή του ως Προέδρου των ΗΠΑ το 2016 ήταν να απαγορεύσει στα τρανς άτομα να υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις. Στη Βραζιλία, το 2020, δολοφονήθηκαν 175 τρανς άτομα. Συνολικά, η αύξηση των συγκεκριμένων εγκλημάτων μίσους κατά 41% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, τοποθετεί τη χώρα σε μια ντροπιαστική παγκόσμια πρωτιά.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι πολέμιοι των δικαιωμάτων των τρανς ατόμων κατάφεραν να καθυστερήσουν τις αλλαγές στην Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου (Gender Recognition Reform Act) που θα επέτρεπε στα τρανς άτομα να αλλάξουν τα νομικά τους έγγραφα βάση του αυτοπροσδιορισμού τους και χωρίς να υποβάλλονται σε μακροχρόνιες ιατροκοποποιημένες και ψυχιατροκοποποιημένες διαδικασίες. Η εκστρατεία τους αυτή, βασίστηκε στην άρνηση της πραγματικότητας της ταυτότητας φύλου ή/και στην απεικόνιση των τρανς γυναικών ως κακοποιητών.

Εμείς από την πλευρά μας ως ομάδες κοινωνικών λειτουργών από όλο τον κόσμο που συνδεόμαστε με το Social Work Action Network- International (SWAN-I) - Παγκόσμιο Δίκτυο Δράσης Κοινωνικών Λειτουργών, απορρίπτουμε αυτή την άποψη για τα τρανς άτομα ως ψευδή και στιγματιστική.

Η ταυτότητα φύλου είναι μια βιωμένη πραγματικότητα που δεν αντιστοιχεί πάντα στο φύλο που έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση. Η άρνηση αυτής της πραγματικότητας από την οικογένεια και την κοινωνία, ευθύνεται σε σημαντικό βαθμό για τα πολύ υψηλά επίπεδα ψυχικής δυσφορίας που βιώνουν πολλά τρανς άτομα. Δεν είναι όμως ο μοναδικός παράγοντας. Όπως έχουν δείξει πολλές έρευνες, τα τρανς άτομα καταπιέζονται και υφίστανται διακρίσεις σε κάθε τομέα της ζωής. Για παράδειγμα, αν αναλύσουμε τα εγκλήματα μίσους κατά του ΛΟΑΤΚΙ+ πληθυσμού στην Αργεντινή το 2020, θα διαπιστώσουμε ότι το 84% των θυμάτων αυτού του τύπου εγκλημάτων αντιστοιχεί σε τρανς γυναίκες ενώ το υπόλοιπο ποσοστό αντιστοιχεί σε cis -γκεί άνδρες και λεσβίες, μεταξύ άλλων (LGBT Argentinian Federation, 2021).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μία από τις πιο σημαντικές ΛΟΑΤΚΙ+ οργάνωση Stonewall, αναφέρει ότι:

Περισσότερα από τέσσερα στα πέντε (83 τοις εκατό) τρανς νέα άτομα έχουν υποστεί κοροϊδία ή λεκτική κακοποίηση. Τρία στα πέντε (60 τοις εκατό) έχουν υποστεί απειλές και εκφοβισμό, και περισσότερο από το ένα τρίτο (35 τοις εκατό) των τρανς νέων έχουν υποστεί σωματική βία (Stonewall, 2017)

Τα παραπάνω στοιχεία όμως, δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου. Τα τρανς άτομα (και ιδιαίτερα τα τρανς άτομα που ανήκουν στην εργατική τάξη ή/και είναι διαφορετικής εθνοτικής καταγωγής, φυλής και χρώματος δέρματος) υφίστανται διακρίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, στην απασχόληση, στην πρόσβαση στη στέγαση και στη διαδικασία του να ξεφύγουν από την ενδοοικογενειακή κακοποίηση (Faye, 2021).

Επιπλέον, τα τρανς άτομα που είναι μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες συχνά βιώνουν εκτεταμένες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε πολλές περιπτώσεις, δεν τους παρέχεται προστασία ούτε μπορούν να έχουν πρόσβαση σε

κοινωνικά δικαιώματα με ίσους όρους. Υφίστανται σεξουαλική, σωματική και ψυχολογική βία στη χώρα καταγωγής τους, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, στη χώρα υποδοχής και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, είναι δηλαδή αντιμέτωπα με ένα ολόκληρο σύστημα το οποίο κάθε άλλο παρά ευαισθητοποιημένο μπορεί να χαρακτηριστεί σε θέματα φύλου και σεξουαλικότητας. Επιπλέον είναι συχνό φαινόμενο η μη πρόσβαση των τρανς ατόμων σε νομική και κοινωνική υποστήριξη και οδηγούνται έτσι στην απομόνωση και στην περιθωριοποίηση (Tschalaer, 2020).

Η εναντίωση στην καταπίεση και τις διακρίσεις που βιώνουν τα τρανς άτομα – και οι καταπιεσμένες ομάδες γενικότερα – θα πρέπει να αποτελεί δομικό στοιχείο της καλής πρακτικής κοινωνικής εργασίας.

Για εμάς (που συμμετέχουμε) στο Διεθνές Δίκτυο Δράσης Κοινωνικών Λειτουργιών:

Οι εθνικές και διεθνείς οργανώσεις κοινωνικής εργασίας θα πρέπει να αμφισβητούν ενεργά τις ψευδείς πληροφορίες και τα στιγματιστικά στερεότυπα εις βάρος των τρανς ατόμων μέσω της έρευνας, των δημοσιεύσεων, των συνεδρίων και άλλων φόρουμ. Τα δικαιώματα των τρανς ατόμων είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Η δήλωση του IFSW για τον *Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Έκφραση Φύλου* είναι ένα καλό παράδειγμα για την ανταπόκριση που χρειαζόμαστε από εθνικές και διεθνείς οργανώσεις κοινωνικής εργασίας.

Εκπαίδευση στην Κοινωνική Εργασία: Ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου πρέπει να αποτελούν μέρος της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην κοινωνική εργασία, προ και μετά του πτυχίου. Τρανς άτομα χρειάζεται να εμπλέκονται στην προετοιμασία και στην παρουσίαση όχι μόνο μεμονωμένων ενοτήτων, αλλά ολόκληρου του προγράμματος σπουδών. Το μίσος και οι διακρίσεις προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα θα πρέπει να εξετάζονται σε όλα τα μαθήματα και η παραβίαση των δικαιωμάτων των τρανς ατόμων θα πρέπει να αναφέρεται ξεκάθαρα ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να περιλαμβάνεται και στη διδασκαλία της δεοντολογίας. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό για τις/τους εκπαιδευόμενες/ους κοινωνικές/ούς λειτουργούς να μάθουν να αντιμετωπίζουν διαθεματικά τα κοινωνικά ζητήματα και να μπορούν να συνδέουν τις διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων με άλλες μορφές διακρίσεων, καθώς και με τη φτώχεια και την ανισότητα.

Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας/Κοινωνικές Υπηρεσίες: Υπάρχουν πολλά παραδείγματα διακρίσεων εις βάρος των τρανς ατόμων στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Ειδικά οι υπηρεσίες που απευθύνονται σε νέα άτομα, όπως και οι δομές στέγασης, οφείλουν να αντιμετωπίζουν με ευαισθησία τις ανάγκες και τις επιθυμίες των τρανς ατόμων.

Πρακτική της κοινωνικής εργασίας/Άσκηση του επαγγέλματος: Χρειάζεται η παροχή επιπλέον εκπαίδευσης εντός των εργασιακών πλαισίων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κοινωνικές/οί λειτουργοί που ασκούν το επάγγελμα γνωρίζουν για τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα τρανς άτομα, όπως και πιθανούς τρόπους υποστήριξης αυτών. Η κοινωνική εργασία, σε οποιαδήποτε χώρα, δεν μπορεί να αδιαφορεί για τους αγώνες των ΛΟΑΤΚΙ+ ομάδων. Η ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών για την αύξηση της ορατότητας αυτών των αγώνων, όπως και της ενίσχυσης των δικαιωμάτων όσων εμπλέκονται θα πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο της κοινωνικής εργασίας.

Συμπερασματικά, τα τρανς άτομα -συμπεριλαμβανομένων και των τρανς κοινωνικών λειτουργών, εκπαιδευτικών στην κοινωνική εργασία και εξυπηρετούμενων στις υπηρεσίες υγείας και στις κοινωνικές υπηρεσίες- βιώνουν παράλληλα αρκετά από τα ίδια προβλήματα, που βιώνουν και τα μη τρανς εξυπηρετούμενα άτομα. Η αστεγία, η ενδοοικογενειακή βία, οι έμφυλες διακρίσεις, η φτώχεια, οι περικοπές στις υπηρεσίες και οι υπερβολικά ιατροκοιτημένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας είναι μερικά από τα προβλήματα αυτά, τα οποία μπλέκονται μεταξύ τους ενισχύοντας τις κοινωνικές δομές/ ιεραρχίες και τα διαφορετικά και πολλαπλά συστήματα καταπίεσης. Συνεπώς, οι κοινωνικές/οί λειτουργοί θα πρέπει να προσπαθήσουν να ενσωματώσουν μια διαθεματική προσέγγιση στην καθημερινή τους πρακτική. Μια κοινωνική εργασία που προασπίζεται ενεργά και παλεύει για όλα αυτά τα ζητήματα είναι ένας σημαντικός τρόπος υποστήριξης όχι μόνο των τρανς ατόμων, αλλά και όλων εκείνων που πασχίζουν να επιβιώσουν στα πλαίσια ενός νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού που προωθεί πλασματικές οικογενειακές αξίες και την επιδίωξη του κέρδους πάνω από τα ανθρώπινα δικαιώματα.

References

BULA, A. y Cuello, V. (2019). Sujetos en tránsito y sexualidades fronterizas. Derechos de migrantes venezolanos LGBT en el Caribe colombiano. Trabajo Social, 21(2), 169-195. <https://doi.org/10.15446/ts.v21n2.75258>

Galaz, C. y Menares, R. (2021) Migrantes/refugiadas trans en Chile: sexilio, transfobia y solidaridad política. RevistaNómadas, 54. Colombia.

LGBT ArgentinianFederation(2021). Observatorio de Crímenes de Odio. Motivados por discriminación por orientación sexual, expresión e identidad de género. Workingpaper Defensoría del Pueblo – Defensoría LGBT. <https://falgbt.org/ultimo-informe/>

Racist Violence Record Network (2021), Annual Report 2020, <http://rvrn.org/2021/05/annual-report-2020/>

Stonewall (2017) *LGBT in Britain – Trans Report*, <https://www.stonewall.org.uk/lgbt-britain-trans-report>

Faye, Shon (2017) *The Transgender Issue: An Argument for Justice* (Penguin)

Tschalaer, M. 2020. *Waiting for LGBTQI+ Asylum Seekers in Germany: A Form of State Control and Resistance*. *Political and Legal Anthropology Review*.